Kulturförvaltningen
STOCKHOLMS LÄNS LANDSTING

Avdelningen för strategisk samordning

TJÄNSTEUTLÅTANDE
2018-02-27

Diarienummer:
KN 2018/119

Handläggare:
Agneta Olofsson

Kulturstrategi för Stockholmsregionen

Ärendebeskrivning

Kulturnämnden har i uppdrag att stötta arbetet med den regionala utvecklingsplanen för Stockholmsregionen, RUFS 2050, och i samråd med tillväxt- och regionplanenämnden bidra med den regionala strategin för kulturen som ska ingå i RUFS 2050. Ett inriktningsbeslut gällande kulturstrategi för Stockholmsregionen fattades av kulturnämnden den 7 december 2016, KN 2016/917. Under perioden 1 oktober och 15 december 2017 var ett förlag till kulturstrategi utsänt på remiss och drygt 50 svar inkom.

Beslutsunderlag

Förvaltningens tjänsteutlåtande KN 2018/119, Kulturstrategi för Stockholmsregionen.
Kulturstrategi för Stockholmsregionen
Sammanfattning av remissynpunkter på förslag till Kulturstrategi för Stockholmsregionen

Förslag till beslut

Kulturförvaltningen föreslår kulturnämnden besluta

att föreslå landstingsstyrelsen föreslå landstingsfullmäktige godkänna Kulturstrategi för Stockholmsregionen,

att föreslå landstingsstyrelsen föreslå landstingsfullmäktige att uppdra åt kulturnämnden att löpande följa upp Kulturstrategi för Stockholmsregionen samt att årligen lämna en samlad rapport över utvecklingen till landstingsfullmäktige.

Bilagor:
Kulturstrategi för Stockholmsregionen
Sammanfattning av remissynpunkter på förslag till Kulturstrategi för Stockholmsregionen
Sändlista remissinstanser

Förvaltningens förslag och motivering

Sammanfattning

Kulturstrategin är en del av RUFS 2050-processen och strategin kommer att ingå som ett av strategidokumenten kopplade till RUFS 2050. Arbetet har skett i dialog med tillväxt- och regionplaneförvaltningen. Kulturförvaltningen har även under arbetets gång haft löpande dialog och möten med representanter från länets kommuner, representanter från civilsamhället och fria kulturlivet.

Kulturstrategins syfte är att ge en inriktning för det övergripande arbetet med kulturfrågor för Stockholmsregionen. Strategin avser att både tydliggöra landstingets roll som regional kulturpolitisk aktör och peka ut angelägna kulturpolitiska utvecklingsområden, men också fungera som stöd och inspirera kommunernas arbete med långsiktiga planer och kulturutveckling. Strategin ska underlätta samarbete, dialog och samsyn mellan regionala, lokala och nationella aktörer inom offentlig, privat och ideell sektor.

Med kulturstrategin vill Stockholms läns landsting synliggöra hur sociala och kulturella värden i samverkan kan bidra till en god livsmiljö för regionens invånare samt lyfta fram den potential som kultursektorn har som regional utvecklingsfaktor, och därmed bidra till RUFS-visionen om Stockholmsregionen som Europas mest attraktiva storstadsregion.

Kulturförvaltningen föreslår att kulturnämnden föreslår landstingsstyrelsen att föreslå landstingsfullmäktige att godkänna Kulturstrategin för Stockholmsregionen samt att förvaltningen får i uppdrag att löpande följa upp och återrapportera det regionala arbetet med strategin.

Bakgrund

I mars 2015 behandlade landstingsfullmäktige en motion från Tomas Melin med fler (MP) om att ta fram en regional strategi för kulturen i Stockholmregionen, LS 1405-0597. Fullmäktige beslutade att anse motionen besvarad samt ”att beakta att en regional strategi för kulturen ska ingå i en kommande regional utvecklingsplan för Stockholmsregionen”. I Stockholms läns landstingsmål och budget 2017 framgår att kulturnämnden har i uppdrag att stötta arbetet med den regionala utvecklingsplanen för Stockholmsregionen, RUFS 2050, och i samråd med tillväxt- och regionplanenämnden bidra med den regionala strategin för kulturen som ska ingå i RUFS 2050. I december 2016 beslutade kulturnämnden om ett inriktningsbeslut för det fortsatta arbetet med kulturstrategin, KN 2016/917.

Under 2016 och 2017 genomförde kulturförvaltningen bland annat workshoppar med representanter för länets kommuner, kulturskapare, civilsamhället

samt länskulturfunktionerna för att inhämta kunskap om vilken roll kulturen kan spela i en växande och hållbar Stockholmsregion.

I september 2017 beslöt kulturnämnden, KN 2017/707, att sända ut förslaget till kulturstrategi för Stockholmsregionen på remiss till 80- talet aktörer och totalt inkom svar från drygt 50 aktörer. Svaren sammanfattats i en remissredogörelse (bilaga). Remissvaren finns i sin helhet att läsa på www.kultur.sll.se. Sammanfattningsvis kan förvaltningen konstatera att remissinstanserna har visat stöd för vikten av att en kulturstrategi för Stockholmsregionen tas fram, samt att de alla betonar vikten av dialog och samverkan inom området. Strategin kommer upp för antagande av landstingsfullmäktige i juni 2018 tillsammans med RUFS 2050 och dess övriga strategier.

Överväganden

Kulturstrategin är ett komplement till den regionala utvecklingsplanen, RUFS 2050, och ska synliggöra hur sociala och kulturella värden i samverkan kan bidra till en god livsmiljö för regionens invånare samt lyfta fram den potential som kultursektorn har som regional utvecklingsfaktor och därmed bidra till RUFS-visionen om Stockholmsregionen som Europas mest attraktiva storstadsregion.

Utifrån de övergripande målen i RUFS 2050 har fyra målområden tagits fram:

- Kulturupplevelser, möten och bildning bidrar till en god livsmiljö i en tillgänglig region.
- Kulturen stärker demokratin i en öppen, jämställd, jämlik och inkluderande region.
- Kulturdriven tillväxt och det kreativa företagandet bidrar till en regional utveckling i en ledande tillväxt- och kunskapsregion.
- Kultur och kulturmiljö bidrar till att skapa en hållbar utveckling i en resurseffektiv och resilient region.

Fyra insatsområden har sedan tagits fram för att långsiktigt bidra till strategins övergripande målområden:

1. Öka tillgängligheten till och deltagandet i kulturlivet
2. Stärka möjligheterna till konstnärlig utveckling
3. Omfatta digitaliseringens möjligheter och utmaningar
4. Använda kultur och kulturmiljöer som resurs i samhällsplaneringen

Inom varje insatsområde finns prioriteringar med åtgärder som behöver beaktas för att kulturstrategins målområden ska uppfyllas. De prioriteringar som

har identifierats är inte rangordnade sinsemellan, utan de är alla delvis beroende av varandra. Ett insatsområde kan beröra flera målområden. För att genomförandet av insatsområdenas prioriteringar ska ske krävs ett samarbete mellan berörda aktörer.

Ekonomiska konsekvenser av beslutet

Genomförandet av Regional utvecklingsplan för Stockholmsregionen, RUFS 2050, och därtill hörande strategiska dokument förutsätter att landstinget deltar i arbetet med de regionala prioriteringarna och aktivt följer utvecklingen i regionen. Detta kommer att ta personella och ekonomiska resurser i anspråk vilket ska hanteras inom ramen för av landstingsfullmäktige beslutad budget. Genomförandet förutsätter också att landstinget beaktar kulturstrategin i den långsiktiga planeringen av sin verksamhet. Vilka ekonomiska konsekvenser det innebär beror på landstingets förmåga att, på egen hand och i samverkan med andra berörda aktörer, identifiera och genomföra mål- och resurseffektiva åtgärder. De ekonomiska konsekvenserna påverkas även av vilka åtgärder som vidtas av andra berörda aktörer.

För att landstingets och regionens resurser ska användas effektivt ska landstingets åtaganden i genomförandearbetet vara tydligt kopplade till landstingets uppdrag och väl avvägda i förhållande till landstingets ekonomiska förutsättningar och möjlighet att resurseffektivt påverka måluppfyllelse. Åtgärder och investeringar ska identifieras, prioriteras, beslutas och genomföras inom ramen för landstingets budgetprocess.

Eva Bergquist
förvaltningschef

Catharina Fogelström
avdelningschef

Stockholms läns landsting

Diarienummer
KN 2018/119

Kulturstrategi för Stockholmsregionen

Dokumenttyp	Fastställd	Giltig till och med
Dokumentnummer	Fastställd av	Upprättad av
Informationssäkerhetsklass		

Innehållsförteckning

1. Sammanfattning 3

2. Varför en strategi? 5
2.1 Strategins syfte 5
2.2 Bakgrund 6

3. Bakomliggande utgångspunkter 7
3.1 Övergripande dokument 7
3.1.1 Nationella kulturpolitiska mål 7
3.1.2 Stockholms läns landstings kulturpolitiska mål 8
3.1.3 Regional utvecklingsplan för Stockholmsregionen 2050 8
3.1.4 FN:s barnkonvention 8
3.2 Nulägesbeskrivning – en kortfattad överblick 9

4. Kulturstrategins målområden 11

5. Vad behöver utvecklas? - Fyra insatsområden 13
5.1 Öka tillgängligheten till och deltagandet i kulturlivet 13
5.2 Stärka möjligheterna till konstnärlig utveckling 14
5.3 Omfatta digitaliseringens möjligheter och utmaningar 15
5.4 Använda kultur och kulturmiljöer som resurs i samhällsplaneringen 16

6. Hur når vi dit? 19
6.1 Genomförande 19
6.2 Uppföljning 21

1. Sammanfattning

Ett rikt och mångfacetterat kulturliv är av stor betydelse för att Sverige och hela Stockholmsregionen ska utvecklas och för att regionen ska nå visionen i den regionala utvecklingsplanen, RUFS 2050 – att vara Europas mest attraktiva storstadsregion. Konsten, kulturen och kulturmiljön är en resurs för alla invånare i länet liksom för alla besökare och turister.

Genom Kulturstrategi för Stockholmsregionen vill Stockholms läns landsting synliggöra hur sociala och kulturella värden i samverkan kan bidra till en god livsmiljö för regionens invånare och lyfta fram den potential som konsten och kulturen har som regional utvecklingsfaktor.

Strategins syfte är att ge en riktning för det övergripande arbetet med kulturfrågor för Stockholmsregionen. Den avser att både tydliggöra landstingets roll som regional kulturpolitisk aktör och peka ut angelägna kulturpolitiska utvecklingsområden, men också fungera som stöd och inspirera kommunernas arbete med långsiktiga planer och kulturutveckling. Strategin ska underlätta samarbete, dialog och samsyn mellan regionala, lokala och nationella aktörer inom offentlig, privat och ideell sektor.

Fyra målområden har tagits fram och svarar mot de fyra långsiktiga målen för regionen i RUFS 2050:

- Kulturupplevelser, möten och bildning bidrar till en god livsmiljö i en tillgänglig region.
- Kulturen stärker demokratin i en öppen, jämställd, jämlik och inkluderande region.
- Kulturdriven tillväxt och det kreativa företagandet bidrar till en regional utveckling i en ledande tillväxt- och kunskapsregion.
- Kultur och kulturmiljö bidrar till att skapa en hållbar utveckling i en resurseffektiv och resilient region.

Fyra insatsområden har sedan identifierats för att långsiktigt bidra till strategins övergripande målområden:

1. Öka tillgängligheten till och deltagandet i kulturlivet.
2. Stärka möjligheterna till konstnärlig utveckling.
3. Omfatta digitaliseringens möjligheter och utmaningar.
4. Använda kultur och kulturmiljöer som resurs i samhällsplaneringen.

Inom varje insatsområde finns prioriteringar med åtgärder som behöver hanteras för att kulturstrategins målområden ska uppfyllas. De prioriteringarna som har identifierats är inte rangordnade sinsemellan,

utan de är alla delvis beroende av varandra. Ett insatsområde kan beröra flera målområden.

I det avslutandet avsnittet om **genomförande och uppföljning** framgår på ett övergripande sätt hur det fortsatta arbetet med implementering ska ske.

2. Varför en strategi?

Kulturens betydelse för en växande och attraktiv Stockholmsregion där människor vill bo och verka är stor. Kulturens arenor ger människor med olika bakgrund möjlighet att mötas i upplevelser, utforskande och samtal, vilket bidrar till en ökad delaktighet och en positiv demokratisk samhälls-utveckling. Att stärka kulturområdets sociala dimension blir med detta som bakgrund allt viktigare, inte minst att tillhandahålla mötesplatser för dessa aktiviteter.

Den växande Stockholmsregionen har en ur ett nationellt perspektiv unik kulturdynamik bestående av institutioner, fria grupper, privata och föreningsbaserade kulturinitiativ samt professionella kulturskapare inom alla konstområden som tillsammans skapar ett utbud som präglas av både bredd och spets.

Centrala uppgifter för kulturpolitiken är att göra det möjligt för alla länets invånare att kunna delta i ett för dem angeläget kulturliv, att få ta del av konst och kultur av hög kvalitet samt att stärka möjligheterna till konstnärlig utveckling. På så sätt kan Stockholmsregionen fortsätta att utvecklas som en ledande kulturregion med kulturarv och konstnärlig utveckling sida vid sida.

2.1 Strategins syfte

Kulturstrategin ska fungera som ett komplement till RUFS 2050 och fördjupa och förtydliga hur arbetet med konst och kultur bör bedrivas för att nå visionen och målen för Stockholmregionens långsiktiga utveckling.

Kulturstrategins syfte är att synliggöra hur sociala och kulturella värden i samverkan kan bidra till en god livsmiljö för regionens invånare samt lyfta fram den potential som kultursektorn har som regional utvecklings-faktor och därmed bidra till RUFS-visionen om Stockholmsregionen som Europas mest attraktiva storstadsregion.

Kulturstrategin ska ge en riktning för det övergripande arbetet med kulturfrågor för Stockholmsregionen. Den avser att både tydliggöra landstingets roll som regional kulturpolitisk aktör och peka ut angelägna kulturpolitiska utvecklingsområden, men också fungera som stöd och inspirera kommunernas arbete med långsiktiga planer och kulturutveckling.

Strategin ska underlätta samarbete, dialog och samsyn mellan regionala, lokala och nationella aktörer inom offentlig, privat och ideell sektor. Därutöver ska kulturstrategin kunna bilda grund för fortsatt strategiskt arbete med fokus på exempelvis specifika konstområden, digitaliseringens

möjligheter och utmaningar, kultur och hälsa samt framtagandet av en landstingsintern kulturstrategi för barn och unga.

Kulturstrategins målområden tar utgångspunkt i de fyra långsiktiga målen för regionen i RUFS 2050. Det innebär att strategin bidrar till att uppnå målen i RUFS 2050 och att RUFS 2050 i sin tur bidrar till strategins målområden.

2.2 Bakgrund

I Stockholms läns landstingsmål och budget 2017 framgår att kulturnämnden har i uppdrag att stötta arbetet med den regionala utvecklingsplanen för Stockholmsregionen, RUFS 2050, och i samråd med tillväxt- och regionplanenämnden bidra med den regionala strategin för kulturen som ska ingå i RUFS 2050.

Arbetet med strategin har letts av kulturnämnden på Stockholms läns landsting, men byggt på dialog med landstingets tillväxt- och regionplanenämnd - som ansvarig part för framtagandet av RUFS 2050 - liksom med en rad regionala och lokala aktörer.

Kulturnämnden beslöt den 27 september 2017, KN 2017/707, att sända ut ett förslag till kulturstrategi för Stockholmsregionen på remiss till länets kommuner, företrädare civilsamhället, professionella kulturskapare, nationella minoriteter, handikapporganisationer, statliga myndigheter, länskulturfunktioner samt ett antal utvalda kulturinstitutioner.

3. Bakomliggande utgångspunkter

3.1 Övergripande dokument

Under denna rubrik samlas några av de centrala dokument som har bäring på kulturstrategin för Stockholmsregionen. Av dessa är den regionala utvecklingsplanen av särskilt stor betydelse.

3.1.1 Nationella kulturpolitiska mål

De nationella kulturpolitiska målen beslutades av riksdagen i december 2009 (prop. 2009/10:3, bet. 2009/10:KrU5, rskr. 2009/10:145). Målen ska styra den statliga kulturpolitiken, men även kunna vägleda kulturpolitiken i kommuner och regioner/landsting. Enligt de nationella kulturpolitiska målen ska kulturen vara en dynamisk, utmanande och obunden kraft med yttrandefriheten som grund. Alla ska ha möjlighet att delta i kulturlivet. Kreativitet, mångfald och konstnärlig kvalitet ska prägla samhällets utveckling.

För att uppnå dessa mål ska kulturpolitiken:

- främja allas möjlighet till kulturupplevelser, bildning och allas möjlighet till att utveckla sina skapande förmågor,
- främja kvalitet och konstnärlig förnyelse,
- främja ett levande kulturarv som bevaras, används och utvecklas,
- främja internationellt och interkulturellt utbyte och samverkan,
- särskilt uppmärksamma barns och ungas rätt till kultur.

Inom ramen för kultursamverkansmodellen, där Stockholmsregionen som enda landsting inte ingår, tydliggörs att regional kulturverksamhet i Sverige ska bidra till att ge hela befolkningen möjlighet att ta del av ett varierat kulturutbud som präglas av förnyelse och kvalitet. För att uppnå detta ska:

- den kulturella infrastrukturen utvecklas,
- den regionala mångfalden främjas,
- kulturskapare ges möjlighet att utveckla sitt konstnärskap.

3.1.2 Stockholms läns landstings kulturpolitiska mål

Landstingsfullmäktige fattade i mål och budget för 2018 i juni 2017 beslut om mål för landstingets kärnverksamhet kultur.

Mål
Fri kultur för upplevelser, möten, bildning och delaktighet

3.1.3 Regional utvecklingsplan för Stockholmsregionen 2050

I RUFS 2050 anges en vision och fyra mål för Stockholmsregionens långsiktiga utveckling. Att arbeta för att nå dem är ett gemensamt ansvar för regionens många aktörer och samhällssektorer. Som riktning för arbetet anges bland annat regionala prioriteringar för samverkan samt principer för planering inom regionen.

Vision
Stockholmsregionen ska vara Europas mest attraktiva storstadsregion

Mål

- En tillgänglig region med god livsmiljö
- En öppen, jämställd, jämlik och inkluderande region
- En ledande tillväxt- och kunskapsregion
- En resurseffektiv och resilient region utan klimatpåverkande utsläpp.

3.1.4 FN:s barnkonvention

De prioriteringar i kulturstrategin som gäller barn och unga tar sin utgångspunkt i FN:s konvention om barnets rättigheter:

”Barn har rätt att till fullo delta i det kulturella och konstnärliga livet, och samhället ska uppmuntra tillhandahållandet av lämpliga och lika möjligheter för kulturell och konstnärlig verksamhet samt för rekreations- och fritidsverksamhet”

Barnkonventionen betonar också barns och ungas rätt att uttrycka sina åsikter och att få vara delaktiga i frågor som rör barn och unga.

3.2 Nulägesbeskrivning – en kortfattad överblick

I Stockholms län bor idag närmare 2,3 miljoner invånare och fram till 2050 beräknas länets invånarantal öka med 1,1 miljoner till cirka 3,4 miljoner, varav minst en fjärdedel kommer att vara födda utomlands. Länet kännetecknas av att det är en huvudstadsregion men också av dess mångsidig-het med stora och små kommuner, starka tätorter, landsbygd och skärgård.

Kulturpolitiken kan sägas bestå av alla de insatser som det offentliga samhället gör för att uppfylla de kulturpolitiska mål som beslutats av riksdagen. Tydligast framträder denna struktur i form av kulturinstitutioner och verksamheter – museer, konserthus, konsthallar, teatrar, bibliotek, kultur-skolor och mycket annat – som finns över hela landet och med huvudmannaskap som kan vara statligt, regionalt eller kommunalt. I Stockholmsregionen präglas institutionsstrukturen främst av en stark statlig närvaro i form av de centrala museerna och nationella scenkonstinstitutionerna men också av Stockholms stads storlek och kulturpolitiska ambitioner. Stat, landsting/regioner och kommuner samverkar även genom offentliga stöd till kulturverksamhet av olika slag.

I landets samtliga regioner finns så kallade länskulturfunktioner, som både får regionalt och statligt stöd till sin verksamhet. I Stockholmsregionen utgörs dessa av Dans i Stockholms stad och län, Film Stockholm, Länsmusiken i Stockholm, Regionbibliotek Stockholm, Slöjd Stockholm och Stockholms läns museum. Länskulturfunktionerna har i uppgift att främja utvecklingen av kulturlivet i hela länet, inte minst för barn och unga. Länskulturfunktionerna ska även främja kulturens möjligheter att skapa förutsättningar för lärande, bildning och upplevelser för fler.
En stor andel av landets fria kulturliv är verksamt i regionen. Enligt Konstnärsnämndens rapport ”Konstnärernas demografi, inkomster och sociala villkor”(2016, ISBN 978-91- 982566-4-2)är omkring 13 500 yrkesverksamma konstnärer folkbokförda i länet, det vill säga 47 procent av yrkeskåren i landet. Därutöver är långt fler verksamma i stockholmsregionen. I länet finns även starka folkbildningsorganisationer och ett rikt föreningsliv som bidrar till regionens attraktivitet och kompetensförsörjning. Kulturutbudet och rekreationsmöjligheterna håller hög internationell klass.

Olika mätningar gör gällande att Stockholms län hör till Europas ledande kreativa regioner och är en viktig arbetsmarknad för professionella kulturskapare. Även de många företag som verkar inom de så kallade kulturella och kreativa näringarna är en styrka för regionens tillväxt och utveckling. Nära hälften av landets alla företag inom den kulturella och kreativa sek-

torn är lokaliserade till Stockholms län och en stor del av dessa agerar på en internationell marknad.

Stockholmsregionen rymmer en mångfald av landskap och kulturmiljöer med betydande kulturhistoriska värden och över hundra områden av riksintresse för kulturmiljövården. Kulturarvet och länets kulturmiljöer bidrar till regionens attraktivitet, igenkänning och till att göra Stockholmsregionen till ett attraktivt besöksmål.

4. Kulturstrategins målområden

Visionen och de långsiktiga målen i RUFS 2050 bildar utgångspunkt för de fyra målområden som kulturstrategin omfattar. På detta sätt tydliggörs hur kulturen och kulturpolitiken kan bidra till måluppfyllelsen i RUFS.

Mål i RUFS 2050: En tillgänglig region med god livsmiljö.

Kulturstrategins målområde: Kulturupplevelser, möten och bildning bidrar till en god livsmiljö i en tillgänglig region.

Konst och kultur kan lyfta platsens själ och identitet vilket främjar attraktiva livsmiljöer. Kultur kan även bidra till ökad gemenskap och fungera som socialt kitt genom att skapa rum för möten, upplevelser, skapande och reflektion. Kulturens olika yttringar har positiv inverkan på människors hälsa och bidrar därigenom till att folkhälsan i regionen förbättras. Tillgång till kultur i hela länet är därför avgörande.

Mål i RUFS 2050: En öppen, jämställd, jämlik och inkluderande region.

Kulturstrategins målområde: Kulturen stärker demokratin i en öppen, jämställd, jämlik och inkluderande region.

Ett brett och dynamiskt kulturliv erbjuder arenor för upplevelser, möten, bildning och delaktighet. Det fria ordet och den fria tanken är förutsättningar för ett demokratiskt samhälle. Kultur kan genom inkludering och allas tillgång till kulturens olika arenor medverka till att stärka demokratin. Med en ökad delaktighet uppnås ett ökat inflytande och en höjd tillit i samhället. Viktiga aktörer för detta utgörs inte minst av föreningslivet och folkbildningen.

Mål i RUFS 2050: En ledande tillväxt- och kunskapsregion.

Kulturstrategins målområde: Kulturdriven tillväxt och det kreativa företagandet bidrar till regional utveckling i en ledande tillväxt- och kunskapsregion.

Goda förutsättningar för de professionella kulturskaparna bidrar till att stärka den regionala arbetsmarknaden för kreativa- och kulturella företag. Innovativa perspektiv och samarbeten bidrar till att skapa kreativa tvärsektoriella arenor i regionen. De kulturella och kreativa näringarna har en ekonomisk betydelse för regionen och stärker den regionala identiteten och attraktionskraften.

Mål i RUFS 2050: En resurseffektiv och resilient region utan klimatpåverkande utsläpp

Kulturstrategins målområde: Kultur och kulturmiljö bidrar till att skapa en hållbar utveckling i en resurseffektiv och resilient region

Att bevara, använda och utveckla kulturmiljön i de regionala stadskärnorna samt lokalisering av kulturverksamheter till dessa, kan bidra till en socialt hållbar utveckling och regional resiliens. Kulturmiljövärden som värnas har en betydelse för besöksnäringen och ett områdes attraktivitet. När satsningar görs på kultur och besöksnäring tydliggörs också den regionala identiteten.

5. Vad behöver utvecklas? - Fyra insatsområden

Stockholmsregionen och omvärlden förändras ständigt och med dem förändras också kulturens förutsättningar. RUFS 2050 lyfter bland annat fram att regionen behöver anpassas till globalisering och digitalisering och att regionens aktörer behöver säkerställa faktorer som bidrar till tillit och tillväxt. RUFS 2050 identifierar också sex utmaningar för regionen. Dit hör att vara en ledande storstadsregion i en växande global konkurrens, att vara en fortsatt öppen region och samtidigt stärka inkluderingen samt att öka tryggheten i regionen.

Dessa utmaningar har bäring också för kultursektorn. Kulturen kan bidra till att hantera dem men då måste också kulturens förutsättningar värnas och anpassas i takt med samhället. Fyra insatsområden är särskilt angelägna om kulturen långsiktigt ska bidra till målen i RUFS 2050 i enlighet med strategins målområden i föregående avsnitt:

1. Öka tillgängligheten till och deltagandet i kulturlivet
2. Stärka möjligheterna till konstnärlig utveckling
3. Omfatta digitaliseringens möjligheter och utmaningar
4. Använda kultur och kulturmiljöer som resurs i samhällsplaneringen

Nedan beskrivs de fyra insatsområdena och ett antal prioriteringar kopplade till var och en av dessa.

5.1 Öka tillgängligheten till och deltagandet i kulturlivet

Tillgången till kultur, deltagandet i kulturupplevelser och möjlighet till eget skapande är idag ojämlikt fördelat i länet. Påverkande faktorer är exempelvis befolkningsstruktur, boendeort i länet och skillnader mellan tätort och landsbygd. En utmaning är att hitta vägar för att minska dessa klyftor. En annan är att nå barn och unga, inte minst i socioekonomiskt svaga områden i länet.

Offentliga insatser till regionens kulturliv bör därför riktas för att få fler att känna sig inkluderade. Kulturen har en viktig roll att fylla när det gäller integration och kan bidra till en demokratisk samhällsutveckling. En viktig aspekt är att personer med olika funktionsnedsättningar ska ha god tillgång till kultur. Det är även angeläget att främja och skydda de nationella minoriteternas möjligheter att behålla och utveckla sin kultur och sitt språk.

En förutsättning för ett rikt lokalt och regionalt kulturliv, där länets invånare kan delta och utöva sina skapande förmågor, är öppna och tillgängliga mötesplatser. I många av de processer som beskrivs ovan kan föreningslivet och folkbildningen vara centrala aktörer, vilket den offentliga stödgivningen bör beakta. De professionella kulturskaparnas villkor och förutsättningar spelar en avgörande roll för tillgången till ett kvalitativt och mångfacetterat kulturliv.

Funktionsblandade stads- och bebyggelsemiljöer där kultur är en integrerad del, med närhet till god kollektivtrafik, ökar den fysiska tillgängligheten.

Prioriteringar:
För att öka tillgängligheten till och deltagandet i kulturlivet bör följande prioriteras:

- Att utveckla metoder och långsiktiga arbetssätt för att löpande genomföra dialoger med företrädare för civilsamhället, de professionella kulturskaparna samt kommunerna i länet i syfte att identifiera möjligheter till och hinder för ökad tillgång till kultur i hela länet.

- Att regelbundet genomföra och tillgängliggöra kulturvaneundersökningar för att synliggöra deltagandet i kulturlivet.

- Att bidra till att möjliggöra kulturupplevelser och eget skapande för invånare i hela länet, särskilt för barn och unga.

- Att tillgängliggöra kulturarvet för länets invånare.

- Att i högre grad samverka regionalt om kultur- och fritidsverksamhet, som lokaliseras på platser med hög regional tillgänglighet.

5.2 Stärka möjligheterna till konstnärlig utveckling

Stockholmsregionen ska vara en attraktiv region för professionella kulturskapare att verka i. Goda arbets- och näringsvillkor samt fysiska rum för skapande behövs, liksom relevanta stödsystem. För att åstadkomma detta är statens, landstingets och kommunernas stödsystem viktiga samverkande delar.

Utvecklingen av det regionala kulturlivet kan främjas genom att professionella kulturskapare ges möjlighet till att utforska sitt konstnärskap och pröva nya samarbetsformer. Även synliggörandet av

konst och kultur i internationella sammanhang är viktiga förutsättningar för regionens professionella kulturskapare och därmed för den konstnärliga utvecklingen.

Den kompetens som finns på regionens konstnärliga lärosäten är viktig att ta tillvara i utvecklingen av konstområdena, liksom den konstnärliga forskning som bedrivs i regionen.

Stockholmsregionen bör främja kulturella och kreativa företag i syfte att skapa innovativa miljöer och stärka tvärsektoriell samverkan. Det är även angeläget att främja interaktion mellan den kulturella och kreativa sektorn och besöksnäringen.

Prioriteringar:
För att stärka möjligheterna till konstnärlig utveckling bör följande prioriteras:

- Att möjliggöra för internationella och interkulturella samarbeten och dialoger.
- Att kontinuerligt utvärdera det offentliga stödet inom kulturområdet för att säkerställa dess relevans och aktualitet
- Att identifiera insatser som kan stärka den kulturella infrastrukturen genom bland annat analyser och kartläggningar.
- Att identifiera former för skapandet av regionala kulturnoder med tidsbegränsade uppdrag i syfte att sprida kunskap om och främja utvecklingen inom specifika områden som är i behov av större spridning och kunskapsutveckling i länet.
- Att arbeta med kompetensutveckling för exempelvis professionella kulturskapare och kommuner för att stärka den konstnärliga utvecklingen.

5.3 Omfatta digitaliseringens möjligheter och utmaningar

Digitaliseringen har haft en stor inverkan vad gäller såväl skapandet som förmedlandet av kultur. Det gäller både professionella kulturskapare och alla som skapar själva. I dag finns möjligheter att producera, förmedla och konsumera kultur på en mängd olika sätt oberoende av den fysiska platsen. I denna nya verklighet behöver plattformar för användargenererad kultur utvecklas och utnyttjas i högre grad.

Digitaliseringen har skapat möjligheter; nya skapandeprocesser och uttryck har utvecklats, spridning och deltagande för fler har möjliggjorts, det har blivit lättare för företagare oavsett bostadsort att verka regionalt, nationellt och internationellt och det har blivit enklare för personer på landsbygden eller med funktionsvariationer att kunna ta del av kultur.

Digitaliseringens möjligheter ger också nya utmaningar. För att så många som möjligt ska kunna ta del av kultur på lika villkor är bredband i alla delar av länet ett viktigt utvecklingsområde. Ett utbyggt bredband är en grundförutsättning inte minst för småföretagare inom de kulturella och kreativa näringarna. Det avspeglas i den digitala agendan för Stockholms län, som är framtagen av Länsstyrelsen, Kommunförbundet i Stockholms län – Storsthlm - samt Stockholms läns landsting i vilket den digitala infrastrukturen är ett viktigt fokusområde. Digitaliseringen ger också upphov till nya utmaningar i form av till exempel upphovsrättsliga frågor.

Ett annat fokusområde för den digitala agendan rör frågor om digital kompetens. Många invånare saknar fortsatt den digitala kompetens som krävs för att kunna ta del av kulturens alla möjligheter. En förutsättning för fler att ta del av ett brett kulturliv är att stärka arbetet med den digitala delaktigheten i regionen.

Prioriteringar:
För att omfatta digitaliseringens möjligheter och utmaningar bör följande prioriteras:

- Att ta till vara exempelvis studieförbundens och folkbibliotekens erfarenheter av att öka den digitala kompetensen och delaktigheten hos regionens invånare.

- Att främja digitala arenor inom kultursektorn.

- Att ta till vara digitaliseringens möjligheter när det gäller att skapa, förmedla och tillgängliggöra konst och kultur.

5.4 Använda kultur och kulturmiljöer som resurs i samhällsplaneringen

Arkitekturens, formens och designens värde har betydelse för individen, livsmiljön och den hållbara samhällsutvecklingen.

En ökad samverkan mellan samhällsplanerare och kulturens företrädare är nödvändigt för att skapa attraktiva miljöer med sociala och kulturella

värden för människor att arbeta, leva och trivas i. För en attraktiv gestaltad livsmiljö förutsätts en helhetssyn som präglas av kvalitet, samverkan och dialog.

Kultur och kulturmiljö bör i än högre grad integreras med bebyggelseplaneringen, både när det gäller läge och utformning, och ses som en utvecklingspotential i samhällsplaneringen. Det gäller särskilt i planeringsarbetet av de regionala stadskärnorna, strategiska stadsutvecklingslägen och i socioekonomiskt svaga områden men även i de så kallade landsbygdsnoderna. För att konstnärlig verksamhet ska kunna utvecklas i länet krävs förutom öppna mötesplatser, att det i översiktsplaner och detaljplaner ges utrymme för konstnärliga produktionsplatser.

Länets kulturmiljöer bör ses som en resurs som skapar gemensam identitet och sammanhang för länets invånare och bör därför bevaras och utvecklas. Det är angeläget att tillvarata kulturmiljövärden när stadsmiljöer förtätas eller infrastrukturen byggs ut, att hitta balansen mellan att bygga nytt och bevara. Genom förstärkt samverkan mellan kulturens företrädare och planerare kan ett gott resultat uppnås.

Stockholmsregionens besöksnäring kan gynnas om regionens olika kulturmiljöer utnyttjas på ett mer strategiskt sätt. Ett levande och tillgängligt kulturarv är en viktig del av regionens rika kulturliv och en attraktionsfaktor för en ökande besöksnäring.

Det är viktigt att regionens olika aktörer strukturerat samarbetar kring frågor som rör samhällsplanering, kultur, kulturmiljö och besöksnäring.

Prioriteringar:
För att använda kultur och kulturmiljöer som resurser i samhällsplaneringen och för att bidra till en god livsmiljö bör följande prioriteras:

- Att prioritera insatser som främjar att kulturella och sociala mötesplatser utvecklas i länet och då i synnerhet i de regionala stadskärnorna, strategiska stadsutvecklingslägen, landsbygdsnoder och socioekonomiskt svaga områden.

- Att finna nya strukturer och identifiera områden för samverkan mellan kultur- och näringsliv inte minst kring frågor som rör samhällsplanering och kulturens infrastrukturer.

- Att identifiera metoder för att säkerhetsställa att den konstnärliga gestaltningen blir en integrerad del i planprocesserna.

- Att berörda parter samverkar för att länets kulturmiljöer ska ses som en resurs tidigt i samhällsplaneringen samt att parternas olika roller tydliggörs och att hänsyn tas till kulturmiljöer i översikts-och detaljplanering.

- Att det lokala kulturarvet, gestaltad livsmiljö och den samtida konsten används som en tillgång i utvecklingssammanhang och för besöksnäringen.

6. Hur når vi dit?

Strategin har utarbetats i linje med den regionala utvecklingsplanen RUFS 2050, den har samordnats med övriga regionala strategier som tillhör RUFS 2050 och dess implementering är beroende av samverkan mellan berörda aktörer på lokal, regional och nationell nivå. Uppföljning ska göras i dialog med inblandade aktörer.

6.1 Genomförande

Kulturstrategin är regionövergripande och ska fungera som ett vägvisande dokument för regionala och lokala aktörer.

Kulturstrategin ska ge en riktning för det övergripande arbetet med kulturfrågor för Stockholmsregionen. Den avser att både tydliggöra landstingets roll som regional kulturpolitisk aktör och att peka ut angelägna kulturpolitiska utvecklingsområden, men också fungera som stöd och inspirera kommunernas arbete med långsiktiga planer och kulturutveckling. Strategin ska underlätta samarbete, dialog och samsyn mellan regionala och lokala aktörer inom offentlig, privat och ideell sektor.

Liksom när det gäller övriga delar av samhällsutvecklingen har många aktörer avgörande roller för kulturområdets utveckling. Om de målområden som beskrivs i strategin ska kunna uppnås krävs ett aktivt genomförandearbete inte minst av landstinget som exempelvis bidrar genom sitt stöd till kultur -och föreningslivet samt genom sin strategiskt samordnande roll. Länskulturfunktionernas arbete är en del av det konkretiserade arbetet ute i kommunerna. Landstinget tar också fram utredningar och kartläggningar som är av vikt i det fortsatta arbetet. Ett aktivt genomförandearbete behövs även av länets kommuner, av regionala samverkans-organ och av statliga myndigheter inom sina respektive ansvarsområden. Aktörer inom föreningslivet, folkbildningen, fria kulturlivet och näringslivet kan bidra genom egna initiativ och åtgärder.

I detta arbete behöver varje enskild aktör analysera och väga möjliga åtgärder mot varandra utifrån bedömda effekter och kostnader och med hänsyn till eventuella synergier och målkonflikter. På många områden är dock bred samverkan önskvärd och till och med nödvändig, det gäller inte minst frågor som rör samhällsplanering och kulturens infrastrukturer. En av de regionala prioriteringarna i RUFS 2050 rör området att öka byggandet och skapa attraktiva livsmiljöer. Här är det av särskild vikt att skapa dialog och samverkan som säkrar att konst, kultur och kulturmiljö tidigt kommer med i den fysiska samhällsplaneringen.

I dag saknas det i Stockholmsregionen en struktur för formaliserad dialog och samverkan mellan aktörer inom kulturområdet. Att få en sådan på plats är kanske den viktigaste förutsättningen för kulturstrategins genomförande och för kulturens bidrag till regionens vision om att Stockholm ska vara Europas mest attraktiva storstadsregion.

Tidigare samverkansprocesser i regionen har visat att några förutsättningar är särskilt viktiga för att nå framgång. Dessa är:

Framgångsfaktorer	**Vad innebär det?**
Politisk förankring	En samverkansprocess måste ha en tydlig politisk förankring. Eftersom samarbetet sker i form av nätverk mellan organisationer och bygger på en intressegemenskap kring en eller flera frågor är den politiska styrningen viktig.
Tydlig ledning och organisation	Samverkan behöver ledas operativt och dessutom förankras fortlöpande inom de medverkande organisationerna. Ansvar, mandat och resursramar för arbetet behöver klarläggas.
Rätt intressenter	Det är viktigt att rätt aktörer engagerar sig i arbetet. En intressentanalys bör göras i ett tidigt skede för att klarlägga vilka huvudmän och aktörer som blir särskilt viktiga under olika skeden.
Mervärde för medverkande ger ökad uthållighet	Ett personligt engagemang ökar uthålligheten. Professionella kontakter och ny kunskap skapar mervärden för både individen och organisationen samt bidrar till ökad uthållighet.
Bra personliga relationer ger tillit	Det tar tid att etablera en bra plattform för samverkan. Processernas informella karaktär öppnar för personkontakter som skapar tillit, lärande och attitydförändringar.
Transparens och delaktighet	Samverkansprocesser ställer krav på arbetsformer som säkerställer

	transparens och delaktighet i arbetet. Kommunikationen är central för att skapa delaktighet på flera nivåer i processen.
Konkreta och återkommande resultat	En konkret nytta som avspeglas i effektivare vardagsdrift samt gemensamma synsätt underlättar samverkan med andra. Det är viktigt att det inte dröjer alltför länge innan konkreta resultat nås och att resultat kommuniceras.
Bättre omvärldsorientering	Regionens aktörer behöver delta i och bevaka utvecklingen i andra jämförbara regioner. Samverkansprocesserna leder till ett ökat lärande i form av nya kunskaper och insikter, vilket kan stimulera till nytänkande på respektive aktörs hemmaplan.

6.2 Uppföljning

För att säkerställa att insatsområdenas prioriteringar genomförs och får önskad effekt behöver en uppföljning ske. En viktig utgångspunkt är uppföljningen av RUFS 2050 och dess delmål. De insatser som genomförs utifrån de prioriteringar som kulturstrategin för Stockholmsregionen lyfter ska utvärderas kontinuerligt tillsammans med regionens aktörer.

Kulturförvaltningen
STOCKHOLMS LÄNS LANDSTING

KN 2018/119
2018-03-07

Sammanställning av remissynpunkter på förslag till Kulturstrategi för Stockholmsregionen

Innehåll

Inledning 4

Kommunerna i Stockholms län 4

Botkyrka 4

Danderyd 4

Haninge 4

Huddinge 4

Järfälla 4

Lidingö 5

Nacka 5

Norrtälje 5

Nynäshamn 5

Salem 5

Sigtuna 5

Solna 5

Stockholm 5

Sundbyberg 5

Södertälje 6

Tyresö 6

Täby 6

Upplands-Bro 6

Upplands Väsby 6

Värmdö 6

Österåker 6

Förvaltningens kommentar 6

Kommunala samarbetsorganisationer 7

Storsthlm 7

Stockholms läns landsting 7

Tillväxt-och regionplanenämnden 7

Förvaltningens kommentar: 7

Statliga organisationer 7

Länsstyrelsen i Stockholms län 7

Förvaltningens kommentar: 8

Konstnärliga högskolor 8

Konstfack 8

Stockholms konstnärliga högskola 8

Förvaltningens kommentar 8
Riksteatern 8
Förvaltningens kommentar: 8
Konstnärsorganisationer 8
Centrumbildningarna 8
Centrum för dramatik 9
Danscentrum Stockholm 9
Musikcentrum Öst 9
Teatercentrum Öst 10
Konstnärliga och litterära yrkesutövares samarbetsnämnd (KLYS) 10
Konstnärernas Riksorganisation (KRO) 11
Förvaltningens kommentarer 11
Intresseorganisationer 11
HSO - Stockholms län - Funktionshindersrörelsen i samverkan 11
DHR - Delaktighet Handlingskraft Rörelsefrihet - Stockholms läns distrikt 12
Synskadades riksförbund Stockholms-Gotlands län 12
Samarbetsorgan för etniska organisationer i Sverige, SIOS 12
Förvaltningens kommentarer: 12
Civilsamhällsorganisationer 12
Ideell kulturallians i Stockholms län 12
Riksteaterföreningen i Roslagen 12
Stockholms läns bildningsförbund 12
Stockholms läns bygdegårdsdistrikt 13
Stockholms läns hembygdsförbund 13
Förvaltningens kommentar: 13
Kulturorganisationer 13
Filmregion Stockholm-Mälardalen 13
Folkoperan 13
Länsmusiken i Stockholm 13
Mångkulturellt centrum (MKC) 14
Regionbibliotek Stockholm 14
Transit kulturinkubator 14
Förvaltningens kommentar: 14
Övriga organisationer 14
KMVforum 14
Stockholms handelskammare 14

Förvaltningens kommentar: 15

Inledning

Remissen sändes ut till 80- talet aktörer och totalt inkom svar från drygt 50 aktörer. Många är positiva till att en kulturstrategi för Stockholmsregionen tas fram samt till de stora dragen i strategin. Som positivt lyfts också den tydliga kopplingen till RUFS 2050, särskilt till de delar som pekas ut under insatsområdena (tidigare målområden). Det finns också ett tydligt intresse för att vara med i genomförandet av de olika prioriteringarna.

Förvaltningen kan se att alla vill ha mer om ”sitt område” och förvaltningens roll har varit att balansera synpunkterna så att dokumentet hålls på en övergripande nivå. I synpunkterna som inkommit finns många mycket konkreta förslag som snarare hör hemma i en plan. Vidare har många framfört att språket bör förenklas, vilket förvaltningen tagit i beaktande. Till den slutgiltiga tryckta versionen kommer också en ordlista att bifogas dokumentet.

Under bearbetningen av remissinstansernas synpunkter har förvaltningen utvecklat och delvis förändrat strukturen på dokumenten så det bättre överensstämmer med övriga strategier som landstingets tar fram inom ramen för RUFS 2050.

Föreliggande remissammanställning återspeglar huvuddragen i remissinstansernas synpunkter. Många synpunkter kommer att aktualiseras i samband med implementeringen av strategins prioriteringar.

Kommunerna i Stockholms län

21 av länets 26 kommuner har inkommit med synpunkter.

Botkyrka

Botkyrka kommun ser positivt på landstinget som samordnande part för olika delar inom kulturområdet. Kommunen föreslår vidare strategin ska betona vikten av att 1 % - regeln för konstnärlig utsmyckning används och genomförs som resurs i samhällsplaneringen, och föreslår ett tillägg om att stödja unga kulturskapare att utvecklas inom kulturområdet.

Danderyd

Danderyds kommun ställer sig positiva till förslaget. För att nå största möjliga effekt av de samlade resurserna framhåller Danderyd att det viktigt med dialog och samverkan mellan olika aktörer inom kulturområdet.

Haninge

Haninge kommun är positiva till förslaget.

Huddinge

Huddinge kommun är positiva till förslaget, men anser att avsnitten om uppföljning och utvärdering bör utvecklas.

Järfälla

Järfälla kommun är särskilt positiva till att omtag görs om Kreativa Stockholm, och ser gärna att språket förenklas något. Järfälla tycker att det behövs en tydligare koppling mellan respektive utmaning och kulturstrategiskt målområde. Kommunen anser också att digitalisering i sig inte är ett eget uttryck, utan kan ses som verktyg i andra sammanhang.

Lidingö

Lidingö stad anser att förslaget kanske inte sammanfaller på alla punkter med den lilla kommunens mer handfasta uppdrag, men poängterar att det kan ge god draghjälp för att lyfta den lokala kulturpolitikens blick från just det handfasta uppdraget till att låta kulturen också vara en självklar del och drivkraft i samhällsutvecklingen.

Nacka

Nacka kommun anser att det är viktigt med ett regionalt perspektiv i kulturpolitiken, men tveksam till att strategin är användbar som stöd för kommunen i vägvalssituationer. Nacka anser det betydelsefullt att i högre grad samverka regionalt kring kultur som riktas till grupper med särskilda behov.

Norrtälje

Norrtälje kommun ställer sig bakom förslaget i sin helhet.

Nynäshamn

Nynäshamns kommun anser att strategin uppfyller syftet att fungera som ett stöd och inspiration till kommuner i deras arbete med långsiktiga planer och kulturutveckling.

Salem

Salems kommun ställer sig positiva till förslaget.

Sigtuna

Sigtuna kommun är positiva till förslaget och påpekar att det är viktigt att diskutera samverkansfrågor inte minst eftersom Stockholms län inte ingår i kultursamverkansmodellen.

Solna

Solna stad pekar på vikten av att säkerställa finansieringsmodeller och samarbeten, som innebär att centralt belägna kommuner med hög tillgänglighet, som till exempel Solna, kompenseras i relation till sin insats.

Stockholm

Stockholms stad ställer sig bakom de flesta av strategins beskrivningar, analyser och förslag men efterlyser mer konkreta exempel på framtida åtgärder, till exempel insatser som behövs för att stärka de kreativa näringarna och vilka områden som ska prioriteras.

Vad gäller strategins genomförande lyfts de samarbetsstrukturer som redan finns i länet men, också det tidigare inlämnade remissvaret på en skrivelse från Kulturdepartementet om kultursamverkansmodellen. Stockholm tar också upp frågan om vad som händer i framtiden med handlingsprogrammet Kreativa Stockholm. De anser också att det är för lite fokus på barn och unga samt att språket ibland är otillgängligt. De tar också upp frågan om strategins livslängd följer RUFS.

Stockholms stad betonar vikten av länsövergripande utvecklingsprojekt.

Sundbyberg

Sundbybergs stad anser att kulturstrategin är övergripande och visionärt formulerad vilket medför ett behov av att förtydliga roll- och ansvarsfördelningen för de aktörer som förväntas bidra till genomförandet av strategin samt ett behov av ökad regional samverkan i genomförandet av strategin.

Kommunen ser positivt på att landstinget avser att initiera en process för att skapa en struktur för formaliserad dialog och samverkan inom kulturområdet.

Södertälje

Södertälje kommun instämmer i stort med förslaget, men vill ha en tydligare beskrivning hur landstinget tänker ta sig an regionens utmaningar och lyfter sin ståndpunkt att länet ska ingå i kultursamverkansmodellen.

Tyresö

Tyresö kommun är positiva till förslaget, och menar att strategin kan fungera som stöd för lokalt utvecklingsarbete inom kulturområdet. Kommunen menar också att strategin länkar väl in i kommunens översiktsplaner och riktlinjer för konstnärlig gestaltning.

Täby

Täby kommun anser att det är ett bra dokument för att hålla ihop kulturverksamhetens innehåll och arbete i regionen. Kommunen tar också upp ett antal områden där Täby kommun kan uppfylla strategins måluppfyllelse.

Upplands-Bro

Upplands-Bro kommun ställer sig positiva till förslaget.

Upplands Väsby

Upplands Väsby kommun anser att det är särskilt positivt att kulturens roll i samhällsplaneringen lyfts, likaså vikten av allas rätt till kultur. Vidare menar kommunen att det även är av värde att synliggöra de utmaningar som finns kring bland annat att nå barn i socioekonomiskt svaga områden samt tillgängliggöra kulturutbud till personer med funktionsvariationer.

Värmdö

Värmdö kommun pekar på betydelsen av att länsövergripande utvecklingsprojekt initieras i regionen, där innovation, goda metoder och modeller lyftas fram. Särskilt viktigt menar kommunen att det är att lyfta goda exempel för att främja kulturen i samhällsplaneringen.

Österåker

Österåkers kommun föreslår ett förtydligande kring digitala arenor, samt att skärgårdsaspekten ska framgå tydligare. Kommunen anser att strategin ska innehålla metoder för hur konstnärlig gestaltning infogas i planprocessen.

Förvaltningens kommentar

Nästan samtliga kommuner är positiva till att en kulturstrategi för Stockholmsregionen tas fram och betonar särskilt det viktiga att landstinget och kommunerna samverkar inom frågor som rör kulturområdet. En viktig fråga är hur samarbetet med kulturella-och kreativa näringar (nuv. Kreativa Stockholm) ska ske, vilket också är en av prioriteringarna i strategin. Ett stort intresse från kommunerna rör frågor om hur kulturen och kulturmiljön kommer in samhällsplaneringen, vilket särskilt betonas i utmaningen om att använda kultur och kulturmiljön som resurs i samhällsplaneringen.

Kommunala samarbetsorganisationer

Storsthlm

StorSthlm har svarat att ”de handlägger länsrelaterade ärenden som berör Stockholmsregionen på strategisk nivå, och kommer därmed inte att lämna synpunkter på förslaget till kulturstrategi för Stockholmsregionen”.

Stockholms läns landsting

Tillväxt-och regionplanenämnden

Nämnden påpekar att syfte och målgrupp skulle tjäna på att uttryckas mer stringent genom dokumentet och anser att det finns en otydlighet kring vem prioriteringarna riktas till. Nämnden påpekar vidare att strategin skulle vinna på ett tydligare tidsperspektiv. De framhåller att flera av delmålen i RUFS 2050 är sådana där prioriteringarna i kulturstrategin kommer att bidra, till exempel delmålen kring folkhälsa (medellivslängd), tillit och trygghet, förvärvsfrekvens och antal nystartade företag.

Tillväxt- och regionplanenämnden föreslår också att kulturstregin än tydligare bör knyta an till två av de föreslagna regionala prioriteringarna i utställningsförslaget av RUFS 2050. *Stärk den internationella ställningen genom fler etableringar, besök och ökad internationell handel,* för att kulturutbudet är centralt för besöksnäringen samt att de kulturella och kreativa näringarnas export växer för varje år. *Öka bostadsbyggandet och skapa attraktiva livsmiljöer,* för att kultur har stor betydelse för attraktiva livsmiljöer.

Förvaltningens kommentar:

Förvaltningen har under arbetets gång haft ytterligare kontakter med och tillväxt- och regionplaneförväntningen. Den slutgiltiga versionen av strategin är utarbetad så att den väl stämmer överens med slutgiltiga skrivningar i såväl RUFS 2050 som övriga strategier kopplade dit.
Frågan om attraktiva livsmiljöer lyfts nu än tydligare i kulturstrategin.

Statliga organisationer

Länsstyrelsen i Stockholms län

Länsstyrelsen framför att roller och ansvar behöver tydliggöras, och menar att strategin bör avgränsas till att vara ett vägledande dokument för den verksamhet som landstinget har mandat att driva och stödja. Länsstyrelsen framhåller vidare att organisationen gärna tagit en mer aktiv roll i framtagandet av kulturstrategin.

Länsstyrelsen menar också att avsnittet i nulägesbeskrivningen som rör kulturmiljö och kulturhistoriska värden behöver utvecklas och bli än mer detaljerat. Vidare föreslår länsstyrelsen att kulturarvets och kulturmiljöns betydelse lyfts in i samtliga målområden, och pekar på vikten av att diskutera kulturmiljöfrågor över administrativa gränser.

Länsstyrelsen föreslår en ändring i enlighet med Lag (2009:724) om nationella minoriteter och minoritetsspråk enligt följande: Det är även angeläget att skydda och främja de nationella minoriteternas möjligheter att behålla och utveckla sin kultur och sitt språk. Vidare föreslår länsstyrelsen att strategin kompletteras med en skrivning om att det ska vara tryggt och säkert för alla att besöka publika evenemang.

Länsstyrelsen påpekar att det saknas referenser till Regional Digital Agenda som landstinget,

Storsthlm och länsstyrelsen gemensamt ställt sig bakom.

När det gäller kulturmiljöns betydelse som besöksmål bör det även kopplas till kulturdriven tillväxt och företagande. Länsstyrelsen understryker när det gäller genomförandet att det är viktigt att regionens aktörer behöver identifieras och roller och ansvar behöver kartläggas. Då skapas goda förutsättningar för att använda länets aktörer på bästa sätt, samverka och ge bästa möjliga nytta till medborgarna.

Förvaltningens kommentar:

Förvaltningen har beaktat många av länsstyrelsens förslag, och har till exempel arbetat med att tydliggöra skrivningar som överensstämmer med vissa skrivningar i RUFS som berör kulturen och kulturmiljön. Förvaltningen håller med länsstyrelsen om att roller och ansvar behöver tydliggöras och därför är den med som en av prioriteringarna under utmaningen "Använda kultur och kulturmiljöer som resurs i samhällsplaneringen". Förvaltningen noterar att inga synpunkter från Länsstyrelsen finns inom området kulturella- och kreativa näringar.

Konstnärliga högskolor

Konstfack

Konstfack har inga synpunkter på förslaget.

Stockholms konstnärliga högskola

Stockholms konstnärliga högskola ställer sig positiva till förslaget, men framför att strategin bör uppmärksamma den djupa och breda kompetens som finns på de konstnärliga lärosätena i regionen och beröra den konstnärliga forskningen som bedrivs på högskolorna som en viktig resurs i utvecklingen av konstområdena. Högskolan välkomnar en struktur för en formaliserad dialog.

Förvaltningens kommentar:

Förvaltningen har beaktat synpunkterna.

Riksteatern

Riksteatern föreslår en prioritering under utmaningen "Öka tillgängligheten till och deltagande i kulturlivet", som innebär att förtydliga behovet av satsningar på både konstnärer, arrangörsled/presentatörer och övriga former av infrastruktur för att möjliggöra ökad mångfald, tillgänglighet och delaktighet.

Riksteatern föreslår också ett tillägg till prioriteringarna som förtydligar betydelsen av goda villkor för konstnärligt skapande.

Förvaltningens kommentar:

Förvaltningen anser att intentionerna i förslagen finns i med i strategin.

Konstnärsorganisationer

Centrumbildningarna

Ett gemensamt yttrande har inkommit från Centrum för fotografi, Centrum för dramatik, Danscentrum Stockholm, Filmcentrum, Författarcentrum Öst, Illustratörcentrum, Konstnärscentrum Öst, Stiftelsen Konsthantverkscentrum, Manegen - Centrum för cirkus, varieté och gatuperformance

samt Översättarcentrum. Centrum för dramatik (som överensstämmer med det gemensamma yttrandet och har därför inte tagits upp) och Danscentrum Stockholm har även kompletterat med egna yttranden. Musikcentrum Öst och Teatercentrum Öst har inkommit med enbart egna yttranden.

Centrumbildningarna menar översiktligt att en kulturstrategi måste markera att grunden för kulturens utveckling är yttrandefrihet och demokrati och att principen om armlängds avstånd från stat, landsting/regioner och kommuner alltid måste understrykas. Vidare menar centrumbildningarna i sitt svar att en betoning av kulturens egenvärde bör ingå kulturstrategin, liksom framhållandet av konstnärlig kvalitet och kulturell mångfald.

Centrumbildningarna framhåller att professionella kulturskapare måste ges möjlighet att bo, verka och leva på sin inkomst.

Vidare framför centrumbildningarna att de i nuläget saknas regionala satsningar på kompetensutveckling för frilansande professionella kulturskapare, och påpekar också att de saknar en nulägesbeskrivning av professionella kulturskapares situation i regionen.

Centrumbildningarna föreslår att formuleringen specifika konstformer bör preciseras, att begrepp såsom resilient bör ersättas med lättförståeliga ord, att ordet semiprofessionell bort tas bort samt att ordet nyskapande bör definieras om det ska användas.

När det gäller digitaliseringens möjligheter anser centrumbildningarna att en punkt som rör kompetensutveckling för professionella kulturskapare saknas under prioriteringar, som gäller kompetensutveckling för. I svaret påpekas att digitaliseringen innebär inte bara behov av teknisk kompetens, utan också en utveckling av det konstnärliga innehållet för att fungera på nya digitala plattformar.

Centrumbildningarna ser positivt på att landstinget vill initiera en struktur när det gäller dialog och samverkan på kulturområdet, och framför synpunkter som rör exempelvis att dialogen bör föras med representanter för de professionella kulturskaparna och utses av KLYS och centrumbildningarna och att arvodering ska utgå. De anser att dialog bör föras med det professionella kulturlivet för sig och inte samtidigt med civilsamhället.

Centrum för dramatik

Organisationens synpunkter överensstämmer med det gemensamma svaret från Centrumbildningarna.

Danscentrum Stockholm

Danscentrum Stockholm framför att de strukturella insatserna i kulturstrategin bör betonas än mer i syfte att skapa möjligheter för att stärka konstnärernas villkor i Stockholmsregionen samt att detta bör formuleras som en prioritering i kulturstrategin. Danscentrum poängterar att goda produktions- och arbetsvillkor bidrar till att öka möjligheterna för ökad tillgång och delaktighet i kulturlivet samt vikten och behovet av funktionella produktionslokaler till rimlig hyra i Stockholmsregionen.

Musikcentrum Öst

Musikcentrum Öst skriver att det finns en stor risk att Stockholm på musikområdet hamnar i bakvatten i relation till andra regioner när det gäller musikexport och internationella utbyten och att det krävs kraftfulla åtgärder, men att det också finns en god prognos kring att lyckas.

Musikcentrum anser att främjandet av digitala arenor inte i första hand är en regional fråga, även om den är relevant att ha med i en kulturstrategi.

Musikcentrum är positiva till ökad dialog men också till att bygga nya strukturer som gör att dialog kan föras kontinuerligt mellan det offentliga och hela kultursfären.

Teatercentrum Öst

Teatercentrum Öst förslår tydligare skrivningar när det gäller de professionella kulturskaparnas möjlighet att vara verksamma i länet. Teatercentrum anser att avsaknaden av en regional nivå för scenkonsten gör att diskussioner och analyser inte landar någonstans, och menar att det finns tillräckligt med kartläggningar gällande den kulturella infrastrukturen på scenkonstområdet.

Teatercentrum ställer sig tveksamma till förslaget om regionala kulturnoder med tidsbegränsade uppdrag. De betonar att det är viktigt att arbeta med frågor kring kompetensutveckling för exempelvis kulturskapare och kommuner för att stärka den konstnärliga utvecklingen. Teatercentrum framhåller att organisationen gärna bidrar med kunskap från regionala projekt, och föreslår också ett antal områden som de anser att landstinget i samverkan med berörda aktörer ska utreda vidare.

Konstnärliga och litterära yrkesutövares samarbetsnämnd (KLYS)

KLYS är positiva till att landstinget formulerat en kulturstrategi som enligt dem präglas av optimism och framtidstro, men anser att förslaget är något svepande och till vissa delar konstnärspolitiskt otydligt eller bristfälligt. De saknar i flera av avsnitten ett perspektiv ur de professionella kulturskaparnas perspektiv samt redogörelser för landstingets syn på kulturen och konstens egenvärde, konstnärlig frihet och kvalitet samt principen om en armlängds avstånd. KLYS ser det som önskvärt att strategin blir ytterligare något tydlig på dessa punkter.

KLYS anser att landstingets kulturpolitiska mål bör kompletteras så att det än tydligare lyfter de professionella kulturskapares perspektiv samt konstnärlig frihet och kvalitet samt att skrivningar i nulägesbeskrivningen kompletteras så att även konsthallar, den offentliga konsten och kommunala utställningsverksamheten nämns. KLYS föreslår att landstinget konsekvent använder begreppet professionell kulturskapare eller yrkesverksam kulturskapare.

Vidare föreslås att utmaningen om konstnärlig utveckling omdisponeras så att en del är specifikt konstnärspolitiskt inriktad på de professionella kulturskaparna med rubriken – ”Att stärka möjligheterna till konstnärlig utveckling för de professionella kulturskaparna”.

KLYS understryker vikten av att följa avtals- och arvodesrekommendationer för professionella kulturskapare, bland annat MU-avtalet och Författarförbundets rekommendationer, samt upphovsrätten och att det tas med i utmaningen om konstnärlig utvecklig. KLYS föreslår också att det i strategin i sin helhet, och särskilt i avsnitten om konstnärlig utveckling och digitalisering, ett tydligare värnade av upphovsrätten när det gäller de professionella kulturskaparna möjligheter att verka och försörja sig i regionen.

KLYS påpekar också att det i utmaningen som rör digitaliseringen bör nämnas möjligheter för att främja kompetensutveckling för professionella kulturskapare. KLYS välkomnar landstingets höga ambitionsnivå gällande konstens och kulturens roll i samhällsplaneringen och menar att det är glädjande att strategin tar upp behovet av verkstäder och ateljéer.

KLYS betonar vidare vikten av en regional dialog och att landstinget upprättar en långsiktig och hållbar struktur för dialog där bland annat professionella kulturskapare inom samtliga konstområden representeras.

Konstnärernas Riksorganisation (KRO)

KRO anser att strategin innehåller goda ambitioner, men saknar mer konkreta förslag på hur dessa kan förverkligas. KRO saknar vidare en diskussion om begreppen kultur och konst, och betonar att det behöver föras in resonemang om kulturens egenvärde. KRO föreslår att det i strategin ska stå konst och kultur istället för endast kultur.

KRO framför vikten av att ta med det faktum att kulturen är en central del i grundlagen och att det i regeringsformen framgår att; den enskildes personliga, ekonomiska och kulturella välfärd skall vara grundläggande mål för den offentliga verksamheten. KRO föreslår också att nulägesbeskrivningen kompletteras med omnämnande av konsthallar, den offentliga konsten och kommunala utställningsverksamheten.

KRO föreslår ytterligare prioriteringar under avsnittet om att öka tillgängligheten till och deltagande i kulturlivet. Här framhålls vikten av att utveckla metoder, långsiktiga arbetssätt och rekommendationer för att underlätta för länets kommuner, byggherrar och fastighetsägare att arbeta med konstnärliga gestaltningar.

KRO lyfter också två ytterligare prioriteringar enligt följande; att bidra till att konstnärer och kulturskapare erbjuds gott arbets- och näringsvillkor i länet, exempelvis genom att MU-avtalet och andra branschöverenskommelser tillämpas samt arbeta med kapacitetsutveckling av arbets- och uppdragsgivare, kulturinstitutioner och konstnärer om närings- och arbetsvillkor.

För de delar av strategin som rör digitaliseringens möjligheter och utmaningar föreslår KRO ytterligare en prioritering; att främja och respektera konstnärernas upphovsrätt genom kompetensutveckling.

När det gäller utmaningen ”Att använda kultur och kulturmiljöer som resurs i samhällsplaneringen” berörs att Stockholms läns landsting har en hög ambitionsnivå, vad gäller 1 % - regeln för konstnärliga gestaltningar. Däremot ser KRO gärna att strategin ytterligare kompletteras med skrivningar som närmare konkretiserar hur detta ska ske.

Slutligen påpekar KRO att det är viktigt att ha med de fria konstnärerna i en strukturerad dialog och samverkan och att de bör ges möjlighet till ersättning för sitt arbete.

Förvaltningens kommentarer

Förvaltningen har valt att beakta en rad förslag, och utifrån dessa gjort förändringar, förtydliganden och kompletteringar. Förvaltningen anser att organisationerna har lämnat intressanta synpunkter som är viktiga att ytterligare belysa i implementeringen av strategins olika prioriteringar.

Intresseorganisationer

HSO - Stockholms län - Funktionshindersrörelsen i samverkan

HSO anser att funktionsnedsättningsperspektivet behöver stärkas ytterligare, och betonar att barn med funktionsnedsättningar behöver prioriteras extra inom arbetet med implementering av kulturstrategin. Att omskrivningen ”individer i socioekonomiskt svaga områden” även bör omfatta individer i socioekonomiskt svaga strukturer och/eller svaga samhällspositioner lyfter HSO som

betydelsefullt. Strategins grund för det fortsatta samarbetet med fokus på specifika konstformer bör förtydligas till att omfatta konst för alla sinnen och uttrycksformer**.**

Att kulturskapare, kulturutövare och konstnärer med funktionsnedsättning ska ha samma möjligheter att utveckla sitt konstnärskap för att komma i jämförbar ställning och inte diskrimineras, inte minst vad gäller arbetsmarknad och möjlighet till försörjning, behöver förtydligas menar HSO, och betonar också att samhällsplaneringen vad gäller utrymmen för verkstäder och ateljéer behöver ha tillgänglighetsperspektiv.

DHR - Delaktighet Handlingskraft Rörelsefrihet - Stockholms läns distrikt

DHR Stockholms läns distrikt påpekar att den fysiska tillgängligheten är direkt avgörande för personer med olika funktionsnedsättningar att ta del av kulturutbud på lika villkor, det saknas helt i förslaget. Av särskild vikt är att synliggöra barn med funktionsnedsättning.

Synskadades riksförbund Stockholms-Gotlands län

Synskadades riksförbund framför att dialog och samarbete med funktionshinderrörelsen för en kontinuerlig uppföljning av måluppfyllelsen är viktig. Organisationen påpekar att exempelvis termen hela befolkningen bör definieras så att personer med funktionsnedsättningar omfattas.

Samarbetsorgan för etniska organisationer i Sverige, SIOS

Organisationen påpekar i sitt svar att år 2050 kommer cirka 28 procent av befolkningen i länet vara födda utrikes, vilket är stor en utmaning. Och vidare att etniska organisationer är viktiga aktörer och bör inkluderas i arbetet med strategins implementering. Organisationen pekar på vikten av att tillämpa ett intersektionellt perspektiv för att bättre förstå olika gruppers villkor. Dessutom ser organisationen gärna en bred användning av begreppet kulturarv.

Förvaltningens kommentarer:

Förvaltningen anser att organisationerna har lämnat intressanta synpunkter och att dessa är viktiga att ytterligare belysa i implementeringen av strategins prioriteringar. Samtidigt menar förvaltningen att perspektiven tydligt finns med i strategin.

Civilsamhällets organisationer

Ideell kulturallians i Stockholms län

Ideell Kulturallians (IKA) framför att de är beredda att ta ansvar och finnas med som part i ett framtida arbete när det gäller att förverkliga strategin till handlings- och åtgärdsplaner, och samtidigt konkret vara lösningen på att tillskapa fler mötesplatser för kulturella aktiviteter inte bara som remissinstans utan också som en aktiv mötespart och arrangör.

Riksteaterföreningen i Roslagen

Riksteaterföreningen i Roslagen menar att det är viktigt att bygga ut och förstärka det ideella arrangörsledet samt att underlätta för föreningar och fria arrangörer.

Stockholms läns bildningsförbund

Bildningsförbundet är positiva till förslaget och den process som föregått framtagandet av strategin. Förbundet menar att kulturförvaltning skulle kunna göra stor skillnad genom att vara den part som samordnar olika behov för att både det offentliga och civilsamhället ska kunna bidra till konstnärlig utveckling, och understryker att folkbildningen arbetar för att fler ska bli digitalt delaktiga.

Bildningsförbundet påpekar vikten av mötesplatser och samlingslokaler.

Stockholms läns bygdegårdsdistrikt

Bygdegårdsdistriktet är positiva till förslaget, men påpekar att det finns ett stort behov av samlingslokaler där människor kan mötas. Organisationen pekar också på vikten av att göra kulturen mer tillgänglig såväl fysisk, geografisk som socioekonomisk.

Stockholms läns hembygdsförbund

Hembygdsförbundet är positiva till förslaget och intresserade att vara en aktör för att främja utvecklingen av kulturlivet i länet, bland annat när det gäller frågor om att digitalisera och tillgängliggöra kulturarvet.

Förvaltningens kommentar:

Förvaltningen instämmer i betydelsen av mötesplatser i regionen vilket framgår i strategin. Förvaltningen anser att organisationerna har lämnat intressanta synpunkter som är viktiga att ytterligare belysa i implementeringen av strategin

Kulturorganisationer

Filmregion Stockholm-Mälardalen

Filmregionen anser att regionen långsiktigt bör vidareutveckla den erfarenhet och det strukturkapital som byggts upp inom projektet Smart Kreativ Stad för att kunna arbeta konkret med att uppnå målen i RUFS 2050. Organisationen betonar också en ökad regional samverkan mellan olika kulturaktörer och utövare med syfte att skapa en plattform för adekvat och relevant kompetensutveckling som möter dagens och morgondagens efterfrågan.

Folkoperan

Folkoperan understryker vikten av att konstnärlig utveckling till stor del sker inom kontinuerliga strukturer med behov av långsiktig och stabil finansiering. Folkoperan saknar skrivningar om regional samverkan mellan andra regioner och landsting.

Folkoperan menar att digitaliseringen är det ett område där samverkan och nya samverkansstrukturer bör undersökas, och anser vidare att besöksnäringen inte bara kan kopplas till kulturmiljön utan även till scenkonsten som har en stor roll för besöksnäringen i regionen.

Folkoperan står bakom förslaget om en utvidgad dialog mellan samtliga parter, men vill också betona vikten av att landstinget i sig bör vara en resurs för kulturlivet.

Länsmusiken i Stockholm

Länsmusiken betonar bland annat vikten av mötesplatser i regionen, och understryker att scenerna är viktiga delar i infrastrukturen för frilansare professionella kulturskapare. Länsmusiken vill framhålla att man genom sitt utbud och sin scen är en del av denna infrastruktur, och att organisationen också i viss omfattning erbjudit åtgärder för kompetenshöjning.

Med hjälp av den digitala tekniken kan, menar länsmusiken, mötesplatserna väsentligt utökas utöver de fysiska möjligheterna menar länsmusiken.

Mångkulturellt centrum (MKC)

MKC anser att landstinget skulle kunna ta ansvar för att synliggöra länets kultur och dess resurser samt stödja framtaget av viktiga erfarenheter som kan utveckla kulturen i länet. MKC framför vidare, att förutom att stärka de nationella minoriteterna är det även viktigt att uppmärksamma andra stora grupper i samhället och som behöver involveras i det kulturella sammanhanget. Vidare menar MKC att det är viktigt att ta till vara nydanande spetsprojekt i regionen.

MKC vill bidra till en formaliserad dialog och samverkan.

Regionbibliotek Stockholm

Regionbibliotek Stockholm föreslår ett något förenklat språk . I begreppet folkbildning förutsätts, menar organisationen vidare, att bibliotek ingår, annars bör det skrivas till. Bibliotek skulle även kunna nämnas under målområdet ”Kulturupplevelser, möten och bildning bidrar till en god livsmiljö i en tillgänglig region”.

Transit kulturinkubator

Transit påpekar avsaknaden av begreppet konst, och menar vidare att konstnärernas möjligheter att utveckla sitt konstnärskap är väsensskilt från KKN-företagens förutsättningar och förmåga.

Transit menar också att förutsättningarna för konstnärligt skapande tydligare behöver lyftas i strategin. Särskilt gäller detta infrastrukturen av produktionsplatser och kompetensutveckling.

Förvaltningens kommentar:

Förvaltningen anser att organisationerna har lämnat intressanta synpunkter och är viktiga att ytterligare belysa i implementeringen av strategin. Förvaltningen har valt att beakta en rad förslag, och utifrån dessa gjort förändringar, förtydliganden och kompletteringar.

Övriga organisationer

KMVforum

KMVforum framför att om strategin ska ge god vägledning bör det framgå på vilket sätt prioriteringarna samspelar med varandra och föreslår en utökning med ett avsnitt om konsekvenser eller förväntade effekter, som anger vad dessa prioriteringar leder till. Organisationen menar i sitt svar att målsättningar för kulturmiljö borde finnas med under flera delar i strategin och inte enbart under målet om en resurseffektiv och resilient region. KMVforum föreslår att målområden och utmaningar avseende kulturarv och kulturmiljö tydligare bör samordnas med motsvarande i RUFS 2050.

Stockholms handelskammare

Stockholms handelskammare anser att det är bra att det finns målområden i strategin, men saknar tydligt mätbara mål. De föreslår därför att det bör finnas ett mätverktyg år 2050 för möjligheten att visa på de KPI:er eller PR-värden som de kulturella- och kreativa näringarna bidrar till. Stockholms handelskammare påpekar vidare att kreatörerna inte lyfts i strategin, det vill säga de som gör maten, designar kläderna med mera.

Stockholms handelskammare lyfter också frågan om att landstingets strategiska planering av kollektivtrafiken även bör inbegripa nöjespendling. Detta då det är viktigt att kollektivtrafiken blir bättre på att stötta regionens ambition om att vara en toppdestination för besökare. Att

kommunikationerna till kulturella besöksmål med kollektivtrafik får en ökad frekvens och att ett antal nya rutter både på land och på vattenvägarna skapas menar Stockholms handelskammare är av vikt.

Förvaltningens kommentar:

Förvaltningen anser att organisationerna har lämnat intressanta synpunkter och är viktiga att ytterligare belysa i implementeringen av strategin. Kommentarer kring kollektivtrafiken har kommunicerats till tillväxt- och regionplaneförvaltningen som bereder RUFS 2050.

Sändlista, remissinstanser 2 oktober – 15 december 2017

Kommuner i Stockholms län

Botkyrka kommun
Danderyds kommun
Ekerö kommun
Haninge kommun
Huddinge kommun
Järfälla kommun
Lidingö stad
Nacka kommun
Norrtälje kommun
Nykvarns kommun
Nynäshamns kommun
Salems kommun
Sigtuna kommun
Sollentuna kommun
Solna stad
Stockholms stad
Sundbybergs stad
Södertälje kommun
Tyresö kommun
Täby kommun
Upplands-Bro kommun
Upplands Väsby kommun
Vallentuna kommun
Vaxholms stad
Värmdö kommun
Österåkers kommun

Kommunala samarbetsorgan

Storsthlm (Kommunförbundet Stockholms län)

Stockholms läns landsting
Kulturförvaltningen
Box 38204, 100 64 Stockholm

Telefon: 08-123 378 00
Fax: 08-123 378 09
E-post: registrator@kultur.sll.se

Orgnr: 232100-0016
www.kultur.sll.se

Statliga organ
Konstfack
Konstnärsnämnden
Kungliga biblioteket
Kungliga Musikhögskolan
Länsstyrelsen i Stockholms län
Nämnden för hemslöjdsfrågor
Statens kulturråd
Stockholms konstnärliga högskola
Svenska Filminstitutet
Riksantikvarieämbetet
Riksarkivet
Riksteatern

Stockholms läns landsting
Tillväxt-och regionplanenämnden

Intresse-och kulturorganisationer

Centrumbildningarna
Centrum för dramatik
Centrum för fotografi
Centrum för cirkus, varieté och gatuperformance (Manegen)
Danscentrum Stockholm
Filmcentrum
Författarcentrum Öst
Illustratörcentrum
Konsthantverkscentrum
Konstnärscentrum Öst
Musikcentrum Öst
Seriefrämjandet
Teatercentrum Öst
Översättarcentrum

Länskulturfunktioner
Dans i Stockholms stad och län
Länsmusiken i Stockholm
Stockholms läns museum
Slöjd Stockholm
Regionbibliotek Stockholm

Nationella minoriteter
Judiska Centralrådet
Sameföreningen i Stockholm
Sverigefinska riksförbundet, Stockholms distrikt
Sveriges Jiddischförbund
Tornedalingar i Stockholm
Romano Pasos Research Centre
Centralförbundet Roma International
Sveriges Romerförbund

Övriga
HSO- Stockholms län (Funktionsrätt)
Ideell kulturallians i Stockholms län
Konstnärliga och litterära yrkesutövares samarbetsnämnd (KLYS)
Mångkulturellt centrum (MKC)
Transit kulturinkubator
Samarbetsorgan för etniska organisationer i Sverige, SIOS
Stiftelsen Stockholms Konserthus
Stockholms läns bildningsförbund